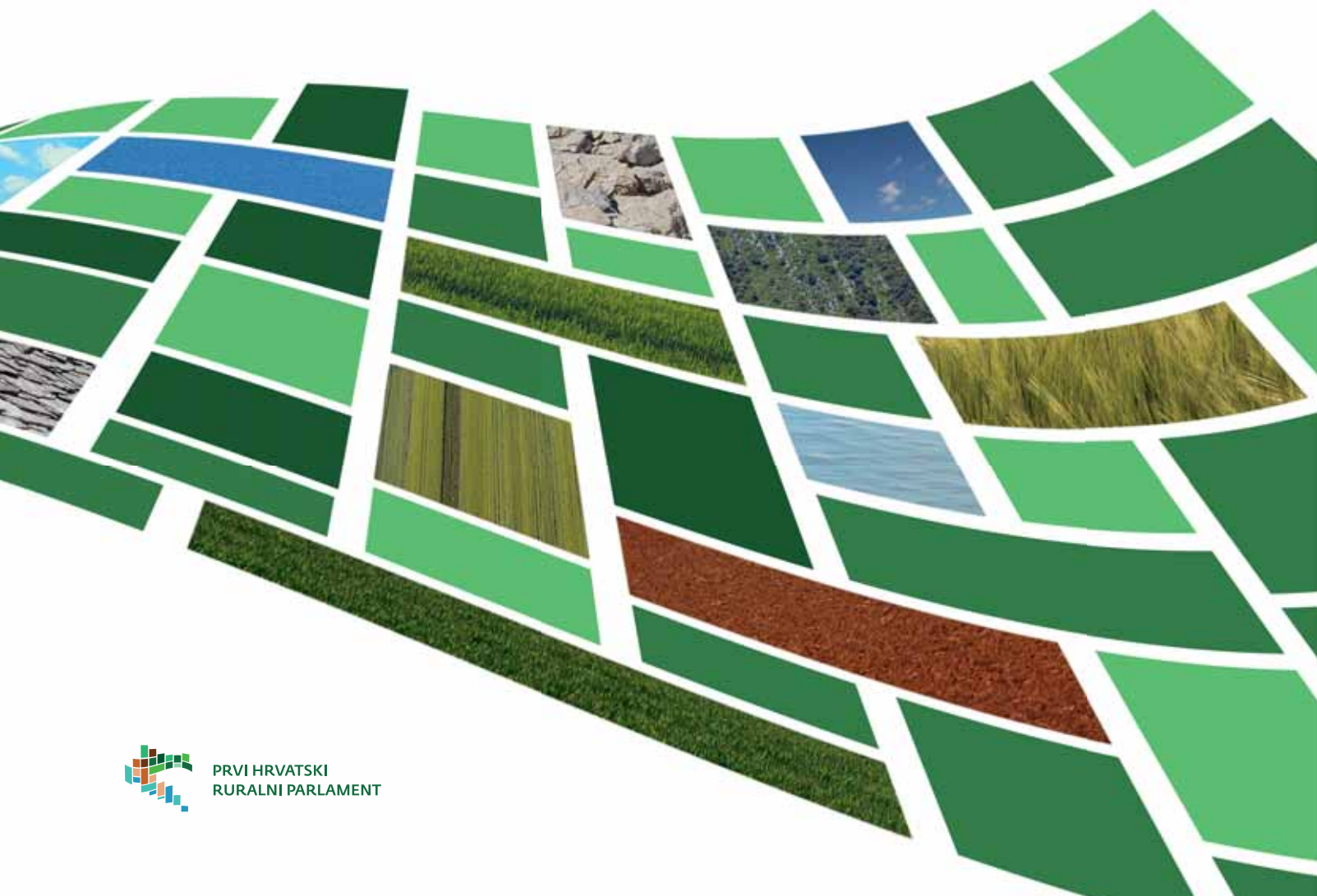

Prvi Hrvatski ruralni parlament

Kako zadržati mlade u ruralnom prostoru?

Baranja, 2015.

PRVI HRVATSKI
RURALNI PARLAMENT

Što je to ruralni parlament?

Posljednjih četvrt stoljeća jača spoznaja o tome da uspjeh ruralnog razvoja u velikoj mjeri ovisi o izravnoj uključenosti stanovnika ruralnih područja.

Ruralne zajednice i njihovi članovi nisu samo primatelji vladinih potpora, već trebaju postati aktivni sudionici u procesima osmišljavanja, određivanja i provedbe politike ruralnog razvoja na svom području.

Cilj nacionalnog ruralnog parlamenta je čuti i uvažiti glas ruralnih zajednica. Ruralni parlamenti europskih zemalja postaju istinski izraz participativne demokracije.

Na ruralnom parlamentu stanovnici ruralnih područja imaju priliku utjecati na politiku i provedbu ruralnog razvoja te jačati veze i partnerstva.

Prvi Hrvatski ruralni parlament

Baranja 16.-18. travnja 2015.

Domaćin:

Županija Osječko-baranjska

Sudionici:

Dionici ruralnog razvoja iz svih sektora i na svim razinama

Organizatori:

Hrvatska mreža za ruralni razvoj – HMRR

Udruga za kreativni razvoj Slap, Osijek

Grad Beli Manastir

LAG Baranja

Impressum

Tiskano povodom održavanja prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta, Baranja, 2015.

Izdavač: Hrvatska mreža za ruralni razvoj, Ljudevita Posavskog 2/4, 10000 Zagreb

Za izdavača: Višnja Jelić Mück

Urednik: Nikša Božić

Grafički urednik: Alen Šimek

Tisak: Printera grupa

Naklada: 750 primjeraka

ISBN 978-953-56005-4-1

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000903383.

U pripremi i organizaciji prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta aktivno su sudjelovali:

- Višnja Jelić Mück, ODRAZ/HMRR (predsjednica Organizacijskog odbora)
- Maja Božičević Vrhovčak, DOOR
- Nikša Božić, Hrvatska sekcija ECOVAST-a
- Lidija Dabić, LAG Baranja
- Ivan Doboš, LAG Baranja
- Sonja Vuković, Slap
- Matija Zamljačanec, LAG Izvor
- Julia Bakota, HMRR
- Marina Koprivnjak, HMRR
- Lidija Pavić-Rogošić, ODRAZ
- Ante Vekić, Slap
- Ksenija Vidović Vorberger, ODRAZ

Fotografije:

- Ante Vekić
- Aleksandar Lukić
- Davor Krušelj
- Kinga Kolar
- Turistička zajednica Slavonije i Baranje
- fotoarhive: HMRR, PREPARE, KODUKANT (Estonski ruralni parlament), Društvo za razvoj slovenskega podeželja (Slovenski ruralni parlament), Hela Sverige ska leva (Švedski ruralni parlament), Latvijas Lauku forums (Latvijski ruralni parlament)
- karta Baranje: TZ Slavonije i Baranje
- karta hrvatskih LAG-ova: Antonio Kevo, HMRR

Elemente vizualnog identiteta prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta osmislio: Ante Vekić.

U prilogima *Ruralni pokret u Europi* i *Ruralni parlamenti u Europi* korišteni su dijelovi tekstova objavljeni u publikaciji "RURAL Parliaments: Emerging Participative Democracy", PREPARE Network, 2011.

Prvi Hrvatski ruralni parlament

Kako zadržati mlade u ruralnom prostoru?

Baranja, 2015.

Sadržaj

Dobrodošli u Baranju, na prvi Hrvatski ruralni parlament.	2
Zašto organiziramo ruralni parlament?	3
Organizacije civilnog društva - pokretači i organizatori ruralnih parlamenata	5
Ruralni pokret u Europi	6
Ruralni parlamenti u Europi	7
Mozaik ruralne Hrvatske	10
LEADER u Hrvatskoj.....	13
CLLD – nove mogućnosti za razvoj ruralnih područja.....	17
Hrvatska mreža za ruralni razvoj.....	19
Program prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta.....	20

Dobrodošli u Baranju, na prvi Hrvatski ruralni parlament

Poštovani sudionici Prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta,

s osobitim zadovoljstvom pozdravljam održavanje prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta u Baranji. Upravo ovaj dio Osječko-baranjske županije, omeđen rijekama Dravom i Dunavom, a obilježen jedinstvenim krajolikom i vrijednim ljudima, može postati ogledni primjer zajedničkih napora na prevladavanju krize koja prožima cijelu Hrvatsku, osobito njena ruralna područja.

Baranja vrlo brzo može opet „disati punim plućima“, biti mjesto ugodnog življenja uz prosperitetnu budućnost stanovnika. Kroz vaša izlaganja, prezentacije, razgovore, rasprave i radionice čut će se glas naroda, njegovi problemi, analize stanja, dogodit će se razmjena iskustava i što je najvažnije predložiti će se vizije i mogućnosti razvoja ovih ruralnih potencijala. Time će se biti korak bliže tematskom cilju ovog Parlamenta, ali i našem zajedničkom cilju, a to je zapošljavanje mladih, poboljšanje kvalitete života i ostanak ljudi u ruralnim prostorima.

*Župan Osječko-baranjske županije
dr. sc. Vladimir Šišljagić*

Baranja, majka vina vas pozdravlja raširenih ruku i otvorena srca. Toliko divlja, a toliko pitoma, baš kao i Baranjski koji ovo Bogom dano područje koje miluje silni Dunav sa istoka i nemirna Drava sa zapada, a sa sjevera mađarska granica, naseljavaju stoljećima. Bili su ovdje i Rimljani, i Turci, prošle su Baranjom i armade svjetskih sila u ratovima vođenim za prestiž i osvajanja teritorija, no Baranja je uvijek ostajala svoja i mirno je netom ušetala u europsku obitelj pod okriljem lijepe nam naše domovine.

Baranja danas predstavlja tek otkriveni dragulj hrvatskog prostora koju svaki namjernik napušta razdragan i u pravilu joj se vraća da otkrije još poneku vrlinu koja mu je promakla. Stoga i ovaj prvi Hrvatski ruralni parlament nije mogao pronaći boljeg domaćina doli Baranje i nas Baranjaca, jer kako reče pisac: “U Baranji si tek kad ti ruke na ribu zamirišu po glavatom kucinu, proždrljivoj štuki, kad te od veprova roktanja prođe jeza na čeki, kad te zapraši beljski traktor na poljskom putu, počasti zmajevački vinogradar i batinski ribar, kad te nađe vjetar u tabli žita i mlada Mađarica u Monjorošu”.

*Gradonačelnik Belog Manastira
Ivan Doboš*

Zašto organiziramo ruralni parlament?

Višnja Jelić Mück, predsjednica HMRR-a

Ruralni parlament je događaj i proces, prilika za zajedničko promišljanje, traženje rješenja i raspravu svih onih koje povezuju želja, briga i odgovornost za budućnost ruralnog područja. Ruralni parlament otvara vrata novim kreativnim rješenjima i zamislima poticanjem dijaloga donositelja odluka i predstavnika ruralnih zajednica.

Uspjeh ruralnih parlamenata održanih diljem Europe u posljednjih dva-desetak godina potaknuo nas je na planiranje takvog foruma u Hrvatskoj. Predstavnici lokalnih zajednica iz ruralnih prostora u desetak europskih zemalja koriste ruralne parlamente da ojačaju svoj glas i utjecaj na donošenje odluka koje izravno utječu na njihov život. Uz prijedloge i poruke o onome što treba mijenjati i prilagođavati kako bi ruralni krajevi oživjeli, koriste priliku da pokažu vrijednost i ljepotu življenja izvan većih gradskih središta.

Organiziranjem prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta želimo ukazati na važnost razvoja hrvatskog ruralnog područja kao nezaobilaznog dijela cjelovitog i održivog razvoja na čitavom teritoriju Hrvatske. Ruralne krajeve nećemo oživjeti pokretanjem nekoliko kapitalnih projekata. Potreban je razvojni okvir koji će motivirati i podupirati ostvarenje stotina manjih inicijativa i pothvata zasnovanih na različitim vrijednostima, posebnostima i razvojnim potencijalima ruralnih prostora. Najbolji nositelji tih razvojnih zamisli bit će oni koji poznaju uvjete, ograničenja i mogućnosti razvoja svog kraja, ljudi koji žive i rade u nekom dijelu ruralne Hrvatske - lokalne akcijske grupe - LAG-ovi, druge lokalne zajednice i udruge, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, poljoprivredni proizvođači, mali i srednji obrti i poduzetnici, obrazovne, kulturne i društvene ustanove, mreže i druge organizacije koje povezuju dionike ruralnog razvoja.

Uz predstavnike ruralnih zajednica i žitelje naših općina i gradića, na prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu očekujemo predstavnike nacionalnih vlasti - ministarstava i državnih organizacija, Hrvatskog sabora i nacionalnih predstavnika u Europskom parlamentu koje smo pozvali da predstave svoju misiju i zadatke na području ruralnog razvoja u razdoblju 2014.-2020. Pridružiti će nam se i predstavnici poslovnih organizacija i udruženja od kojih očekujemo doprinos u traženju odgovora na ključno pitanje skupa: „Kako zadržati mlade u ruralnom prostoru?“. Ministarstvo gospodarstva ponudilo je pokroviteljstvo Prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu navodeći da je „uravnotežen razvoj svih područja, s posebnim naglaskom na zadržavanju mladih u ruralnom području, važan za ukupni razvoj gospodarstva u Republici Hrvatskoj“.

U rad Hrvatskog ruralnog parlamenta uključujemo istraživače i znanstvenike koji će pokušati odgovoriti na izazov oživljavanja ruralnih područja Hrvatske. Kao rezultat njihovog susreta i suradnje s drugim dionicima ruralnog razvoja, očekujemo doprinos akademске zajednice rješavanju pitanja poboljšanja kvalitete života u ruralnim područjima. Nadamo se trajnoj pratnji akademске zajednice koja će prekoračiti okvire ovog događaja te nastaviti donositi rezultate i obogaćivati programe budućih Hrvatskih ruralnih parlamenata.

Na našem prvom ruralnom parlamentu očekujemo izaslanike europskih organizacija i mreža te predstavnike nacionalnih mreža za ruralni razvoj iz zemalja EU-a i zemalja Jugoistočne Europe. Europski gospodarski i socijalni odbor, koji je 2013. bio domaćin prvog Europskog ruralnog par-

Predstavnici lokalnih zajednica iz ruralnih prostora u desetak europskih zemalja koriste ruralne parlamente da ojačaju svoj glas i utjecaj na donošenje odluka koje izravno utječu na njihov život.

lamentu organiziranog u Bruxellesu, jedan je od pokrovitelja našeg ruralnog parlamenta. Međunarodni sudionici imaju aktivnu ulogu u raspravama, razmjeni mišljenja i prijenosu iskustava.

Želimo da Hrvatski ruralni parlament bude okrenut budućnosti, da dade zamah kreativnosti, inovativnosti i svježim pristupima, da oživi vjeru u lokalne snage i sposobnosti. Predstavljanje i nagrađivanje dobrih zamisli i dobre prakse na području zapošljavanja mladih u ruralnom prostoru ima za cilj potaknuti sve skupine dionika ruralnog razvoja na kreativne pristupe i traženje učinkovitih odgovora na prioritetne izazove ruralnog razvoja - općine i gradove, LAG-ove, socijalna poduzeća, udruge, planere, dizajnere, tehnologe, volontere...

Kroz rasprave „ruralnog caféa“ i terenske tematske radionice prikupit ćemo viđenja, prijedloge i poruke Hrvatskog ruralnog parlamenta koje ćemo proslijediti državnoj, regionalnoj i lokalnoj upravi, mjerodavnim ustanovama na svim razinama, europskim organizacijama, medijima i javnosti. Imamo zadatak osmisliti poruku ruralne Hrvatske drugom Europskom ruralnom parlamentu koji će se održati u Austriji u studenom ove godine.

Osim ugodnog prostora za rad i razvojna promišljanja, Grad domaćin Beli Manastir i okolna baranjska središta uz podršku Županije Osječko-baranjske, vodećih poduzetnika i institucija nude tradicionalnu srdačnost i dobrodošlicu, bogatstvo okusa u tanjuru i čaši, predane izvođače i suradnike koji će se truditi da boravak u Baranji bude ugodan i uspješan. Pridružiti će im se hrvatski LAG-ovi koji će sudionicima pokazati i ponuditi čaroliju raznolikosti ruralne Hrvatske.

Želimo li da budući razvoj ruralnih područja Hrvatske bude pametan, održiv i uključiv, moramo potaknuti trajno rješavanje ključnih pitanja ruralnog razvoja. U iduće dvije godine nastaviti ćemo slijediti dogovorena usmjerenja do novog susreta u 2017. u nekom drugom kutku ruralne Hrvatske.

Pridružite nam se na prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu u Baranji i u procesu koji slijedi!

Želimo da Hrvatski ruralni parlament bude okrenut budućnosti, da dade zamah kreativnosti, inovativnosti i svježim pristupima, da oživi vjeru u lokalne snage i sposobnosti.

Organizacije civilnog društva - pokretači i organizatori ruralnih parlamenata

Ruralni parlamenti (RP) su redovita godišnja ili dvogodišnja događanja u Švedskoj, Estoniji, Mađarskoj, Finskoj, Slovačkoj i Nizozemskoj. Švedska je organizirala prvi RP još 1989., Estonija 1996. Posljednjih su godina ruralne parlamente organizirale Slovenija i Latvija, a Škotska je to učinila prošle jeseni. Europske mreže za ruralni razvoj PREPARE i ERCA potaknule su održavanje Europskog ruralnog parlamenta (ERP) u domaćinstvu Europskog gospodarskog i socijalnog vijeća (EGSO) u Bruxellesu u studenom 2013. Sljedeći će se održati u jesen 2015.

Što želimo postići?

- osluhnuti glas ruralne Hrvatske
- raspraviti mogućnosti i perspektive razvoja ruralnih područja
- podijeliti dobra iskustva - upoznati primjere dobre prakse
- potaknuti stanovnike ruralnih područja na zajedništvo i akciju za razvoj njihovih zajednica u razdoblju 2014.-2020.

Preuzmimo budućnost u svoje ruke!

Michael Dower

Mnoge ruralne zajednice pretrpjele su znatno slabljenje usluga, gospodarstva, stanovništva (odlazak mladih), a time i njihova morala i ponosa. Na apatiju pojedinih zajednica utjecale su centralističke ili komunističke vlasti, te su one postale ovisne, očekujući akciju odozgo, a ne od sebe. Drugi su opet izgubili svoje "korijene" zbog prisilne migracije stanovništva, tako da su ljudi došli u mjesta koja za njih ne sadrže nikakvu kolektivnu memoriju.

Takva slabost, apatija i odvojenost ne nude plodno tlo za napore za jačanje ruralnog društva i zajednice, što je cilj ruralnog razvoja. Ako svi pothvati potiču od vlasti, ti pothvati bit će vođeni onim što vlast smatra da ljudi trebaju ili žele a to može biti daleko od stvarnih potreba. Još važnije, rezultati tog rada neće biti istinski u "vlasništvu" lokalnih ljudi.

Tijekom zadnjih 25 godina raste uvjerenje da ruralni razvoj može biti uspješan samo ukoliko se vodi od strane (lokalnih) stanovnika za lokalne zajednice. Uspješan ruralni razvoj ne mogu voditi centralne vlasti same. Lokalni stanovnici moraju biti uključeni, ne samo kao primatelji državnih programa, već kao glavni pokretači svog razvoja.

To je spoznaja koja stoji iza ideje ruralnih parlamenata. Oni su vođeni ponosom, željom i spremnošću za djelovanjem te osjećajem "Mi možemo utjecati na vlastiti razvoj, možemo podići svoj glas da nas se čuje, možemo uzeti svoju budućnost u svoje ruke".

Uspješan ruralni razvoj ne mogu voditi centralne vlasti same. Lokalni stanovnici moraju biti uključeni, ne samo kao primatelji državnih programa, već kao glavni pokretači svog razvoja.

Ruralni pokret u Europi

Vanessa Halhead

Ruralni pokreti u Europi su inicijative nevladinih organizacija koji rade na nacionalnoj razini, odnosno regionalnoj kod zemalja sa saveznom državama. Oni predstavljaju organizirani pristup pružanju umrežavanja i jačanja kapaciteta te su svojevrsni glas ruralnih područja, njihovih ljudi i mnogih organizacija koje rade za ruralni razvoj. Većina ih je ukorijenjena u lokalnim zajednicama. Formiranje pokreta je motivirano pitanjima kao što su smanjenje broja stanovnika ruralnih područja, centralizirana uprava, smanjenje javnih sredstava, regionalne nejednakosti, ulazak u EU, nedostatak integrirane ruralne politike na nacionalnoj i EU razini, EU naglasak na "supsidijarnosti" te potreba za "glasom rurala" u sve urbanijim društvima.

Ujedinjena mala sela koja utječu na vladinu politiku samo je jedan ishod ruralnih pokreta u Europi. Oni također podržavaju, obrazuju i umrežavaju tisuće ruralnih zajednica. To je svojevrsna mirna revolucija koja se odvija u ruralnim zajednicama diljem Europe. Ruralni pokreti mobiliziraju ruralne zajednice u uključivanje o odlučivanju o svojoj budućnosti, da rade zajedno kako bi pomogli jedni drugima i utjecali na politiku na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i EU razini. Oni predstavljaju organizirani pristup stvarajući glas ruralnih područja, njihovih ljudi i organizacija koje rade za ruralni razvoj.

Ruralni pokreti mobiliziraju ruralne zajednice u uključivanje o odlučivanju o svojoj budućnosti, da rade zajedno kako bi pomogli jedni drugima i utjecali na politiku na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i EU razini.

Ruralni parlamenti estonskih ruralnih zajednica

Anneli Kana

Još od 1996., Estonska udruga ruralnih zajednica Kodukant sponzorira Ruralne parlamente estonskih sela, s ciljem okupljanja članova ruralnih zajednica i srodnih organizacija, kao i predstavnika lokalne i državne razine, kako bi raspravili različita pitanja i pronašli rješenja za probleme s kojima se suočava ruralni razvoj. Sudionici (otprilike oko 400 osoba) iz svih sektora diljem Estonije okupljaju se svake dvije godine kako bi razgovarali o problemima s kojima se susreću na selu. U kolovozu 2015. održat će se XI. Estonski ruralni parlament.

Glavni cilj ruralnih parlamenata postizanje je rezultata za potrebe ruralnih zajednica (razmjena iskustava i najboljih primjera iz prakse); za samu organizaciju (pregled potreba ruralnih zajednica i preispitivanje strategije); u smislu utjecanja na politiku ruralnog razvoja (osvješćivanje viših razina o potrebama rješavanja problema s kojima se suočavaju ruralna područja, tj. u obliku zakonodavnih prijedloga); utjecaja na društvene promjene (sudjelovanje medija, političara, mladih) te utjecaja na međunarodni pokret ruralnog razvoja (međunarodna delegacija iz i do 20 zemalja).

Deklaracija s prethodnog ruralnog parlamenta uvijek se provjerava na otvaranju sljedećeg zasjedanja ruralnog parlamenta.

Ruralni parlamenti u Europi

Goran Šoster, koordinator programa PREPARE

Inicijativa ruralnih parlamenata nastala je u Švedskoj i traje već duže od 20 godina. Od održavanja prvih ruralnih parlamenata u Švedskoj devedesetih godina prošlog stoljeća, ova se metoda participativnog sudjelovanja osoba iz cijele države proširila izvan granica Švedske, prije svega u Finsku, Estoniju, Slovačku i Nizozemsku. Nakon dva paneuropska partnerstva za ruralni razvoj, inicijativa PREPARE i ERCA, ruralni su parlamenti započeli s djelovanjem i u Sloveniji, Latviji, Litvi i Škotskoj. PREPARE i ERCA organizirali su 2013., zajedno s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom prvi Europski ruralni parlament. Drugi Europski ruralni parlament planira se održati u studenom 2015. godine, a prije toga održat će se parlamenti u starijim i novim državama sudionicama Europske unije, između ostalog i u Hrvatskoj.

Osnovne informacije o ruralnim parlamentima

Ruralni parlamenti nisu institucije niti organizacijske strukture. Ruralni parlamenti predstavljaju događanja u trajanju od jednog dana, kao u Nizozemskoj i Litvi, ili dva dana u Sloveniji i Latviji, pa sve do četiri dana, kao što je to slučaj u Švedskoj i Estoniji. Najveći ruralni parlamenti održavaju se u Švedskoj i okupljaju oko 10 000 ljudi. Svi ostali su manji no ipak nalikuju na temelju nekoliko obilježja. To su događanja koja se organiziraju u većini slučajeva svake dvije godine, a ponekad i jednom godišnje i dobro su zastupljeni u javnim medijima te time predstavljaju ujedinjeni glas ruralnih pitanja kao relevantnog društvenog čimbenika.

Sudionici na ruralnim parlamentima

Civilno društvo igra odlučujuću ulogu u inicijativi ruralnih parlamenata. Obično je pokretač jedna organizacija, tj. krovna udruga za ruralni razvoj a nekoliko dionika, kao što su nadležno Ministarstvo poljoprivrede i nacionalna ruralna mreža sudjeluju u pripremi i provedbi ruralnih parlamenata. Važno je istaknuti da ruralni parlamenti predstavljaju inicijativu koja se temelji na načelu odozdo prema gore („bottom up“), te time predstavljaju glas ruralnog segmenta u smislu političkog čina. Ljudi iz svih dijelova i sektora sudjeluju na ruralnim parlamentima, od građana pa sve do visoko pozicioniranih političara u pojedinačnim državama, a uključuju i stručnjake, znanstvenike, aktiviste i druge dionike. Obično na njima sudjeluju i međunarodni gosti, no oni su uvijek u manjini. Glavnu riječ imaju ljudi sa sela, pokreti, mali poduzetnici, turističke, kulturne i sportske organizacije, mladi i starije osobe.

Ciljevi i teme ruralnih parlamenata

Ciljevi ruralnih parlamenata razlikuju se ovisno o državama, no svima je zajednički element susret stanovnika ruralnih područja i razmjena iskustva. Prijenos znanja i dobre prakse može biti u obliku posjeta na terenu, radionica ili seminara. Na okruglim stolovima i živim raspravama sudionici iznose svoja mišljenja o osnovnim potrebama u svojim područjima i prezentiraju viziju ruralnog razvoja. To može biti u obliku deklaracija, donesenih na plenarnim sjednicama ili samo u obliku mišljenja i primjedbi iznesenih u vezi s posebnim temama, kao što su Zajednička poljoprivredna politika ili siromaštvo ili lanac opskrbe hranom i obnovljiva energija. Takva događanja predstavljaju vrlo važne aktivnosti u cilju postizanja šireg konsenzusa o politici ruralnog razvoja na nacionalnoj razini te u cilju jačanja glasa civilnog segmenta za održivi ruralni razvoj.

Ruralni parlamenti nisu institucije niti organizacijske strukture. To su događanja koja predstavljaju ujedinjeni glas ruralnih pitanja kao relevantnog društvenog čimbenika.

Ruralni parlamenti kao alat participativne demokracije

Ruralni parlamenti predstavljaju izvrsnu priliku za ruralne dionike kao jedan od najznačajnijih alata za integralni ruralni razvoj. Države s bogatim iskustvom u tom području nastoje unaprijediti kvalitetu takvih događanja. Države s takvim iskustvom voljne su učiti na primjerima najbolje prakse i na temelju razmjene relevantnih iskustava. Jedna je od misija partnerstva PREPARE i širenje ruralnih parlamenata kao metodologije u novim državama sudionicama. Time se daje doprinos nizu novih metodologija za jačanje pozicije ruralnih organizacija u društvu i istovremeno predstavlja učinkoviti alat za jačanje kapaciteta ruralnih organizacija. Načelo „odozdo prema gore“ omogućava svim sudionicima da iznesu svoje mišljenje i da uspostave izravni dijalog sa stručnjacima, znanstvenicima i političarima o svojim problemima i zahtjevima. Uključiv, transparentan i demokratski način razmjene mišljenja i iskustava između dionika svih profila i iz svih odgovarajućih segmenata predstavlja jedan od značajnih ključnih načela budućeg društva. Ruralni parlamenti doprinose viziji o boljem svijetu od svijeta kojeg imamo danas.

Načelo „odozdo prema gore“ omogućava svim sudionicima da iznesu svoje mišljenje i da uspostave izravni dijalog sa stručnjacima, znanstvenicima i političarima o svojim problemima i zahtjevima.

Mozaik ruralne Hrvatske

Aleksandar Lukić, Geografski odsjek PMF-a Zagreb i Hrvatska sekcija ECOVAST-a

U izvangradskim (ruralnim i urbaniziranim) naseljima Hrvatske, s obzirom na različitost shvaćanja tog pojma, živi između 42% i 48% ukupnog stanovništva te zauzimaju 86-89% ukupne površine države. U ruralnim područjima daleko je najviše naselja, posebno patuljastih i malih. Gotovo 95% naselja u Hrvatskoj ima do 2000 stanovnika (uobičajena donja granica gradskog naselja), a i male gradove moguće je smatrati dijelom ruralnog svijeta. Uz mnogo malih naselja, temeljno je obilježje ruralnih područja Hrvatske i raspršena naseljenost, iz čega proizlazi vrlo razgranata, ali ne i dobro hijerarhijski ustrojena, razvijena i povezana naseljska mreža. To je pak jedan od uzroka slabije prometne dostupnosti i nedostatne infrastrukturne opremljenosti (tehničke i socijalne) većine ruralnih naselja u Hrvatskoj. Tome treba pridodati i ostala, mahom nepovoljna razvojna obilježja našeg rurisa, posebno negativno demografsko stanje i procese (depopulacija, starenje) te slabu ekonomsku razvijenost.

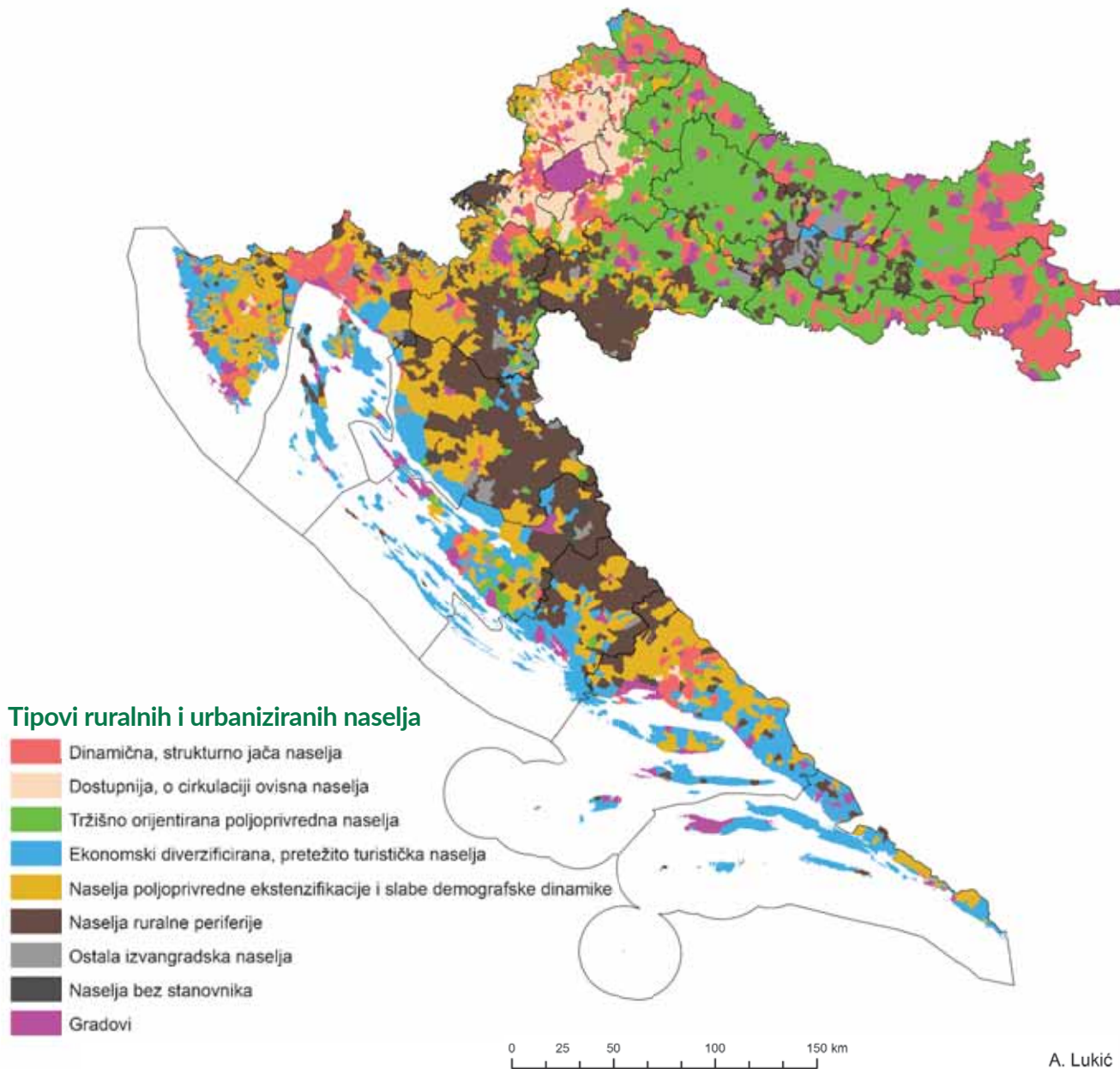
No životno iskustvo i znanstvena istraživanja svjedoče o velikim razlikama između tih područja, koja se u planiranju i razvoju suviše često promatraju samo kao reziduum urbanog, kao poljoprivredno, kao singularno. Izvangradsku Hrvatsku danas nije moguće jednoznačno odrediti jer ona više nije tek selo i agrarni pejzaž kakve često nosimo u svijesti. Baš kao i u ostalim europskim državama, ruralni mozaik čine različiti tipovi ruralnih područja, primjerice demografski dinamična i o dnevnim migracijama vrlo ovisna područja u okolicama velikih i većih gradova, potom tržišno orijentirana poljoprivredna naselja koja dominiraju u Slavoniji, Baranji i dijelu Središnje Hrvatske ili pak ekonomski diverzificirana, pretežito turistička naselja, uglavnom duž jadranske obale i na otocima. Nažalost, više od trećine državnog teritorija je prostor posvemašnjeg razrjeđivanja životne supstance, samo različitog intenziteta – čine ga naselja ruralne periferije, poljoprivredne ekstenzifikacije i slabe demografske dinamike. To su dijelovi Gorske Hrvatske (Lika, Gorski kotar), dijelovi dalmatinskog zaleđa (posebno šibensko), područja Korduna, Banovine i zapadne Slavonije koji čine prostorno najveću, gotovo kontinuiranu zonu, no brojni su i mnogi džepovi periferije u ostalim brdsko-planinskim i otočnim sredinama.

Mjere i strategije za razvoj i planiranje ruralnih područja moraju prepoznati tu raznolikost kako bi bile učinkovite. Niti jedna ruralna razvojna politika ne može ponuditi zajedničko, optimalno rješenje koje bi istovremeno i na jednak način odgovaralo svim ruralnim područjima. Uspješno planiranje, upravljanje i razvoj ruralnih područja zahtijeva izgradnju novih partnerskih odnosa u cilju dugoročne održivosti i smanjenja regionalnih razlika. Europski primjeri ukazuju da su partnerstva između javnog, privatnog i nevladinog sektora uz istovremeno poticanje participativnih oblika planiranja donijeli brojne pozitivne rezultate na lokalnim razinama.

U izvangradskim (ruralnim i urbaniziranim) naseljima Hrvatske, s obzirom na različitost shvaćanja tog pojma, živi između 42% i 48% ukupnog stanovništva te zauzimaju 86-89% ukupne površine države.

Uspješno planiranje, upravljanje i razvoj ruralnih područja zahtijeva izgradnju novih partnerskih odnosa u cilju dugoročne održivosti i smanjenja regionalnih razlika.

LEADER u Hrvatskoj

Sonja Vuković, Slap

LEADER je pristup odozdo; onaj koji povezuje sve ključne dionike neke mikroregije i nastoji postojeće resurse staviti u funkciju lokalnog razvoja i to razvoja koji je primjeren baš toj mikroregiji. Pitanje kako stvoriti bolju kvalitetu života za stanovnike ruralnih područja, a u potrazi za odgovorima i odgovornost, stavljena je pred LAG-ove (lokalne akcijske grupe), na odgovorne pojedince, lokalne samouprave, poduzetnike, same građane. Prilika uvijek znači i odgovornost. LAG-ovi su ti koji trebaju postati predvodnici (LEADERi) razvoja u području svog djelovanja.

No, ovdje se nameću dva osnovna pitanja:

1. Imaju li LAG-ovi dovoljno resursa, utjecaja i moći za postizanje tog cilja?
2. Imaju li LAG-ovi dovoljno vizije, mašte, inovativnosti, kreativnosti i socijalnog kapitala za stvaranje boljeg životnog okruženja za svoje građane?

Pitanje resursa, utjecaja, moći

Neke analize pokazale su da je na globalnoj razini više od 60% svih resursa, utjecaja, moći koncentrirano u rukama krupnog/privatnog kapitala (uglavnom velikih međunarodnih kompanija). Javni sektor, koji po definiciji vodi brigu o stvaranju poticajnog političkog, gospodarskog, socijalnog i svakog drugog okruženja i uvjeta života za sve građane koji žive na nekom području, na žalost raspolaže sa samo 34% dobara. To je tek 1/3 ukupnih resursa kojom se pokrivaju potrebe 98% stanovnika i sasvim je prirodno da javnih dobara uvijek manjka. U velikom broju ruralnih zajednica ovaj udio od 1/3 sigurno je puno manji, jer su nam JLS rascjepkane, usitnjene i politički razjedinjene. Samim time teško se postižu savezi, okrupnjavanje i racionalno korištenje.

Onih preostalih statističkih 6% resursa odnosi se na civilni sektor, koji tek malo pripomaže rješavanju prekobrojnih problema s kojima se suočavaju najsiriomašniji, najugroženija prirodna bogatstva i sva ostala rubna područja, a kojima se javna uprava zbog ograničenih resursa zapravo ne uspije kvalitetno baviti.

U takvom omjeru raspodjele resursa rješenje je zasigurno u povezivanju postojećih dobara, njihovom racionalnom korištenju. Ograničenim resursima treba upravljati kako da su naša, obiteljska, moja vlastita. Ta prilika dana je upravo LAG-ovima, a time i velika društvena odgovornost. Ovdje se ne postavlja samo pitanje hoćemo li nešto posvojiti, otuđiti ili krivo upotrijebiti, nego hoćemo li ili ne iskoristiti razvojnu priliku koja nam se pruža. Nedjelovanje i nerazumijevanje jednako je velikom grijehu, posebice u zapuštenim i zaboravljenim ruralnim sredinama.

Imaju li LAG-ovi dovoljno resursa?

Kako koji. Oni koji su se udružili temeljem dobre analize, obuhvatili dovoljno veliko područje koje može ostvariti, prije svega, gospodarski rast imaju solidnu priliku za uspjeh. Oni, pak, koji su stvarali LAG-ove kratkovidnim ambicijama privlačenja EU fondova i političkog kadrovanja sigurno neće uspjeti ostvariti dugoročne razvojne vizije. I to iz dva razloga: razvojnu viziju prvo treba imati, a onda i resurse kojima će se ona moći ostvariti. EU fondovi sami od sebe ili za sebe to sigurno ne mogu. Dakle, odgovor se svodi na pitanje cilja.

LEADER je pristup odozdo; onaj koji povezuje sve ključne dionike neke mikroregije i nastoji postojeće resurse staviti u funkciju lokalnog razvoja i to razvoja koji je primjeren baš toj mikroregiji.

Ovdje se ne postavlja samo pitanje hoćemo li nešto posvojiti, otuđiti ili krivo upotrijebiti, nego hoćemo li ili ne iskoristiti razvojnu priliku koja nam se pruža. Nedjelovanje i nerazumijevanje jednako je velikom grijehu, posebice u zapuštenim i zaboravljenim ruralnim sredinama.

LAGovi koji su uspjeli prepoznati svoje razvojne potencijale, a oni ključni uvijek su ljudi (pošteni, obrazovani, pozitivno motivirani, umreženi) zasigurno će naći svoj model razvoja. Dakle, treba priliku dati najboljim među nama, otvoriti prostor za djelovanje, prikupljanje ideja, stvoriti sustav podrške, umrežiti uspješne i sagledati razvojne prilike. Svaka mikroregija zasigurno ima poneki, a neke i obilne prirodne resurse, neiskorištene prostore, neobrađeno zemljište, know-how u nečemu. Fondovi postoje, tržišta se otvaraju, modeli dobre prakse dostupni su čak i online. Treba nam samo mudrosti u upravljanju.

Imaju li LAG-ovi viziju, maštu, socijalni kapital?

Ono što čini razliku između uspješnih i manje uspješnih zajednica vrlo se često zasniva na virtualnim vrijednostima (razini povjerenja, spremnosti na udruživanje, imageu vodećih ljudi, poduzeća, poštenju, odgovornosti, međusobnom uvažavanju, kreativnosti). Društveni kapital teško je nadomjestiti drugim resursima, a ponajmanje zemljištem, pogonima, novcem.

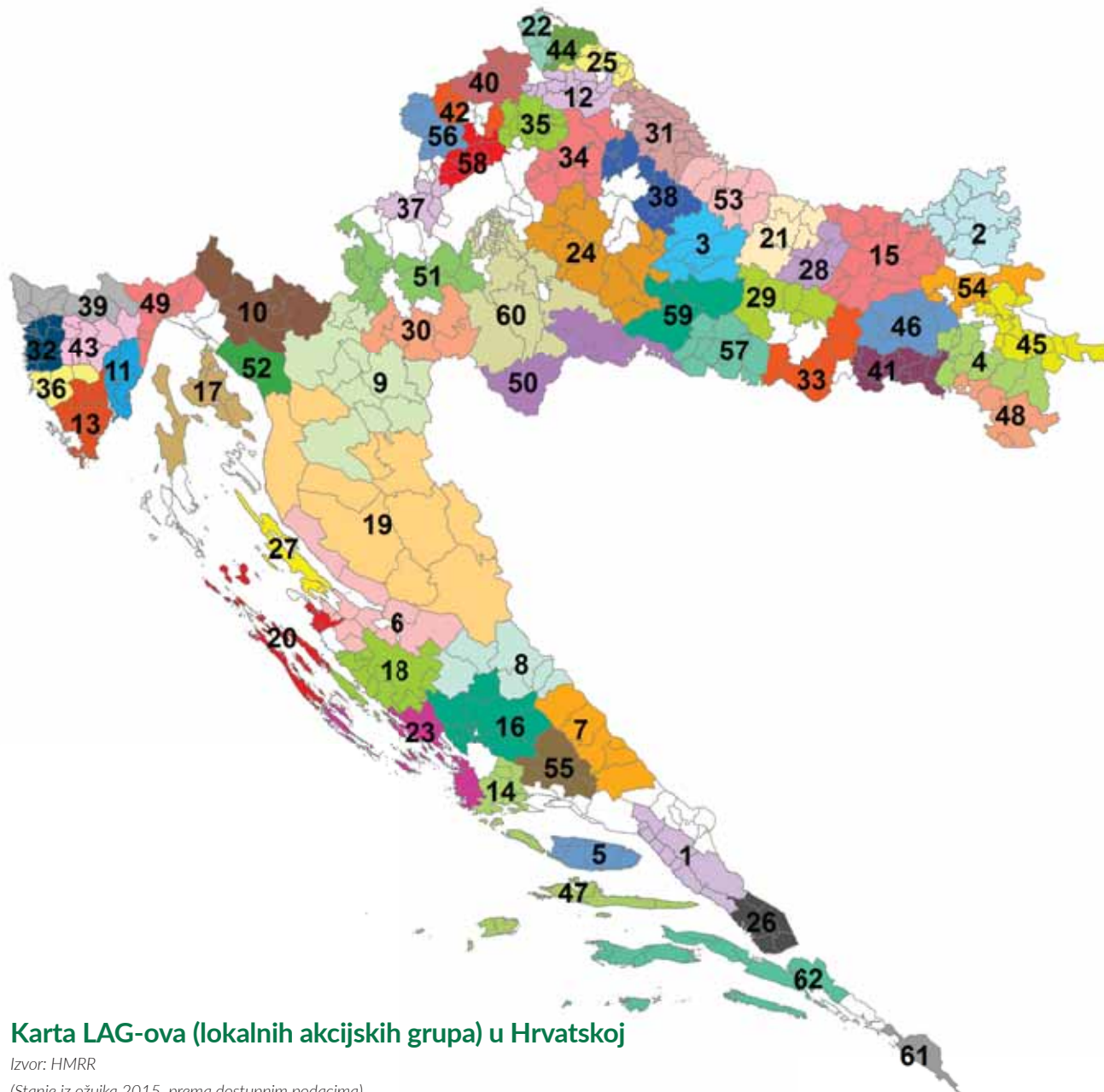
Zato je LAG nova prilika za udruživanje zdravih snaga u zajednici i prilika za odgovorno upravljanje danim nam resursima. Prilika je puno, a prepoznati ih i ostvariti mogu samo vizionari dječje mašte koji se usude razmišljati izvan okvira. Ono što čini razliku u globalnom svijetu, u kome se gotovo sve može iskopirati i negdje proizvesti je upravo inovativnost, onaj iskričavi ljudski potencijal, oslobođen osobnih ambicija i usmjeren čistom stvaranju, općem dobru.

Sve su to resursi koje je Hrvatska na svom razvojnog putu pomalo pogubila i sada je vrijeme ponovnog otkrivanja skrivenih potencijala. To je kao potraga za blagom, ali ne u planinama i morskim dubinama, nego u ljudima. Neizmjerne su mogućnosti koje se otkrivaju LAG-ovima, ljudima u ruralnim područjima, ako se samo usude otključati škrinju ljudskog kapitala.

Stvarno, a ne samo formalno udruženi, kad pribrojimo sve naše zemljište (obrađeno i neobrađeno), prazne i radne pogone, još neotkrivene energetske, pa zatim prirodne i turističke potencijale imamo zapravo vrlo solidnu razvojnu osnovu. Ako se još usudimo pridružiti joj onaj najvredniji ljudski kapital, LEADER nam nudi skok na novu, višu razinu upravljanja, a onda i življenja u ruralnom prostoru.

Ono što čini razliku u globalnom svijetu, u kome se gotovo sve može iskopirati i negdje proizvesti je upravo inovativnost, onaj iskričavi ljudski potencijal, oslobođen osobnih ambicija i usmjeren čistom stvaranju, općem dobru.

1-Adrijon	14-Kamen i more	27-Otok Pag	40-Sjeverozajad	53-Virovitički prsten
2-Baranja	15-Karasića	28-Papuk	41-Slavonska ravnica	54-Vuka-Dunav
3-Bilogora-Papuk	16-Krka	29-Papuk-Krmdija	42-Srce Zagoja	55-Zagora
4-Bosutski niz	17-Kvarnerski otoci	30-Petrova gora	43-Središnja Istra	56-Zagorje
5-Brač	18-Laura	31-Podravina	44-Središnje Međimurje	57-Zapadna Slavonija
6-Bura	19-Lika	32-Poreština	45-Srijem	58-Zeleni bregi
7-Cetinska krajina	20-Mareta	33-Posavina	46-Strossmayer	59-Zeleni trokut
8-Dinara 1831	21-Marinianis	34-Prigorje	47-Škoji	60-Zrinska gora-Turopolje
9-Frankopan	22-Međimurski doli i bregi	35-Prizag	48-Šumanovc	61-LAG 2
10-Gorski kotar	23-More 249	36-Rovinjština	49-Terra Liburna	62-LAG 5
11-Istočna Istra	24-Moslavina	37-Sava	50-Una	
12-Izvor	25-Mura-Drava	38-Sjeverna Bilogora	51-Vallis Colapis	
13-Južna Istra	26-Neretva	39-Sjeverna Istra	52-Vinodol	

Karta LAG-ova (lokalnih akcijskih grupa) u Hrvatskoj

Izvor: HMRR

(Stanje iz ožujka 2015. prema dostupnim podacima)

CLLD – nove mogućnosti za razvoj ruralnih područja

Nikša Božić, Hrvatska sekcija ECOVAST-a

U mnogim državama Europe situacija s kojom se suočavaju lokalne zajednice na početku programskog razdoblja za 2014. - 2020. bitno se razlikuje od one u prethodna dva programska razdoblja. Suočena s teškom gospodarskom krizom, mnoga postojeća lokalna partnerstva pod pritiskom su da nađu dodatne izvore financiranja samo da bi nastavila s onim što rade ili tek preživjela. U kontekstu sve većih socijalnih, okolišnih i gospodarskih izazova, djelovanje na uobičajeni način jednostavno nije održiva dugoročna opcija za mnoge lokalne zajednice.

CLLD (eng. Community Led Local Development – Razvoj kojega vodi zajednica) je mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini (uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarske dionike) u izradu i provedbu integrirane lokalne strategije koja pomaže njihovom području u prijelazu k održivoj budućnosti. Trenutno važeći model primjenjuje se već više od 20 godina u okviru programa LEADER u ruralnim područjima. Nakon više od dva desetljeća provedbe ovog pristupa postavilo se pitanje je li LEADER pristup uspio ispuniti svoj puni potencijal za sveobuhvatno integriranje lokalnih potreba i rješenja u lokalne razvojne strategije. Posebno se to odnosi na mogućnost da se provedba lokalnih razvojnih strategija omogući kroz pristup tzv. multi-financiranja koji je već isproban u nekim drugim područjima.

Ideja CLLD pristupa je da se zadrže osnovne značajke „pristupa odozdo“ (koji je obilježavao i LEADER), ali otvarajući mogućnosti da se razvoj financira ne samo iz EAFRD-a (Europskog fonda za ruralni razvoj) već i u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), Europskog socijalnog fonda (ESF) i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EMFF). Sve CLLD inicijative definirane su zajedničkom uredbom u kojoj se navodi mogućnost da se ista lokalna razvojna strategija financira iz više fondova ili iz samo jednog fonda. U sporazumima o partnerstvu države članice moraju navesti koje fondove će koristiti za CLLD, zašto koriste te fondove, u kojim vrstama područja će se primjenjivati i kako će fondovi zajedno funkcionirati. Dok je CLLD opcija za ERDF, ESF, i EMFF fondove on je obaveza za EAFRD.

CLLD je fokusiran na određeni prostor i može se financirati iz različitih europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI), što je idealna metodologija za izgradnju poveznice između urbanih, ruralnih i ribarskih područja.

CLLD podrazumijeva jedinstvenu metodologiju za korištenje ESI fondova, koji:

- su usredotočeni na specifična sub-regionalna područja;
- vođeni potrebama zajednice kroz LAG-ove sastavljene od predstavnika lokalnih javnih i privatnih socio-ekonomskih interesa;
- provode se kroz integrirane i multi-sektorske lokalne strategije razvoja pojedinog područja, razvijene uzimajući u obzir lokalne potrebe i potencijale;
- uzimaju u obzir lokalne potrebe i mogućnosti, uključuju inovativne značajke u lokalnom kontekstu, umrežavanje i, po potrebi, suradnje.

Pokretanje procesa CLLD-a može se razdvojiti u niz ponovljenih koraka ili ciklusa tijekom kojih se osmišljavaju i oblikuju tri osnovne komponente – **strategija, partnerstvo i područje**. Njih se

CLLD je fokusiran na određeni prostor i može se financirati iz različitih europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI), što je idealna metodologija za izgradnju poveznice između urbanih, ruralnih i ribarskih područja.

Ideja CLLD pristupa je da se zadrže osnovne značajke „pristupa odozdo“ (koji je obilježavao i LEADER), ali otvarajući mogućnosti da se razvoj financira ne samo iz EAFRD-a (Europskog fonda za ruralni razvoj) već i u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), Europskog socijalnog fonda (ESF) i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EMFF).

ponekad naziva „trojstvom” CLLD-a, a način na koji se na njih gleda i način na koji se među njima odvija interakcija čini temelj „izmijenjene paradigme” odozdo nagore koja je temelj CLLD-a. Ti se osnovni koraci mogu prikazati kao spirala kako je prikazano na slici.

CLLD pristup u Hrvatskoj definiran je Partnerskim sporazumom kojeg je RH zaključila u listopadu 2014. godine. U novom programskom razdoblju, Hrvatska će iz europskih strukturnih i investicijskih fondova na raspolaganju imati ukupno nešto više od 10 milijardi eura, od čega je za poljoprivredu i ruralni razvoj namijenjeno 2 milijarde eura. Mehanizam lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice nastavit će se u novom programskom razdoblju kroz pristup LEADER podržan sredstvima EAFRD-a (u okviru Programa ruralnog razvoja), kao i osnivanjem lokalnih akcijskih grupa za ribarstvo (FLAG-ova) podržanih sredstvima Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EMFF).

Hrvatska se odlučila za korištenje pristupa financiranja iz jednog fonda u okviru CLLD mehanizma (tj. jedna razvojna strategija po jednom fondu). Okvirna financijska sredstva za provedbu CLLD-a kroz EAFRD iznose 3% ukupnog proračuna Programa ruralnog razvoja, a okvirna financijska sredstva za provedbu CLLD-a kroz EMFF iznose 7,5% ukupnog proračuna Operativnog programa za ribarstvo 2014.-2020. Provođenje lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice kroz druge fondove nije planirano.

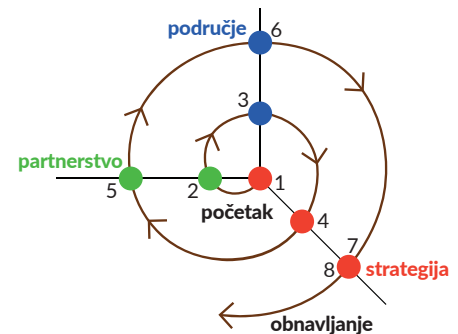
U Partnerskom sporazumu kao glavna prioritetna područja u pristupu CLLD navode se promicanje društvene uključenosti, smanjenje stope siromaštva i podupiranje lokalnog razvoja u ruralnim područjima. Nadalje, fokus će biti na inovacijama, ekološkim i klimatskim promjenama kao horizontalnim/zajedničkim ciljevima EU-a.

Prihvatljiva područja za CLLD u kontekstu Hrvatske su ruralna područja, definirana u Programu ruralnog razvoja (PRR), koja zadovoljavaju uvjete za osnivanje lokalnih akcijskih grupa ili nastavak aktivnosti već postojećih lokalnih akcijskih grupa.

Da bi se uspostavili CLLD-ovi u ribarskim područjima, koristit će se postojeći model upravljanja i realizacije ruralnih LAG-ova prilagođenih sektoru ribarstva kroz osnivanje lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu (FLAG/LAGUR). Namjera je potaknuti buduće CLLD grupe u ribarstvu na korištenje iskustva i logistike iz postojećih ruralnih LAG-ova tamo gdje je to ostvarivo imajući u vidu teritorijalna i sektorska razgraničenja.

Postoji veliki potencijal za bolju koordinaciju između fondova uključenih u CLLD u slučajevima strategija koje se bave problemima koji se protežu na više LAG područja, za slučajeve urbano-ruralnih partnerstva te slučajeve preklapanja ruralnih i ribolovnih područja u priobalnom pojasu.

Iako će na oblik lokalnih razvojnih strategija i partnerstava neizbježno utjecati struktura prilika za financiranje iz fondova EU-a, ključna poruka za lokalne sudionike je da strategije moraju proizlaziti iz lokalnih potreba. Strategije se ne bi trebale pretvoriti u popis želja u pogledu projekata koji se mogu financirati u okviru prevladavajućih financijskih mehanizama. Umjesto da mijenjaju sebe kako bi se uklopili u pristup odozgo nadolje, lokalna partnerstva potiču se da primjenom principa CLLD-a razviju oblike koordinacije koji najviše odgovaraju okolnostima i ciljevima njihovih strategija.

Spiralni vremenski dijagram triju ključnih segmenata CLLD-a (područje, partnerstvo i strategija).

1. Odlučite što želite promijeniti (S)
2. Izgraditi saveze (P)
3. Definirati odgovarajuće granice (A)
4. Pripremiti strategiju temeljenu na lokalnim potrebama (S)
5. Dogovor o partnerskoj strukturi i ulogama (P)
6. Prilagodba granica (A)
7. Pripremiti akcijski plan i prijavu za financiranje (S)
8. Stvaranje sustava za povremenu provjeru, vrednovanje i prilagodbe (S)

Hrvatska mreža za ruralni razvoj

Marina Koprivnjak, koordinator HMRR

HMRR je udruga i mreža udruga koja se od 2006. zalaže za održiv razvoj ruralnih područja Hrvatske. Zajedničkim djelovanjem, umrežavanjem, partnerstvom i prijenosom znanja želimo poboljšati uvjete za održivi razvoj i kvalitetan život u ruralnim zajednicama. Mreža danas ima **33 člana**, među kojima je **19 LAG-ova**.

Zalažemo se za ravnomjerno razvijenu Hrvatska, u kojoj stanovnici ruralnih prostora svojim društvenim i gospodarskim djelovanjem aktivno pridonose održivom razvoju svojih zajednica.

Područja aktivnosti HMRR-a su: (1) zagovaranje interesa dionika iz ruralnih zajednica u kreiranju i provedbi javnih politika, (2) umrežavanje i informiranje članica i dionika koji rade na ruralnom razvoju, (3) edukacija, razmjena znanja i prijenos iskustava te (4) organizacijski razvoj.

Kontakt:

Hrvatska mreža za ruralni razvoj - HMRR

Lj. Posavskog 2/IV, 10 000 Zagreb

T +385 4655 203

F +385 4655 200

E info@hmrr.hr

www.hmrr.hr

www.facebook.com/Hrvatska.mreza.za.ruralni.razvoj

Članovi HMRR-a:

- Agro Ratar Agent
- DEŠA - Dubrovnik
- DOOR - Društvo za oblikovanje održivog razvoja
- ECOVAST Hrvatska sekcija
- EKOTURISTIKO - udruga za promicanje ekologije i turizma
- Ekološka organizacija EOL
- Euvita Cluster
- LAG Adrion
- LAG Baranja
- LAG Bosutski niz
- LAG Gorski kotar
- LAG Izvor
- LAG Južna Istra
- LAG Laura
- LAG Lika
- LAG Međimurski doli i bregi
- LAG Moslavina
- LAG Podravina
- LAG Prizag
- LAG Sjeverozapad
- LAG Srijem
- LAG Una
- LAG Vuka-Dunav
- LAG Zapadna Slavonija
- LAG Zeleni trokut
- LAG Zrinska gora-Turopolje
- ODRAZ - Održivi razvoj zajednice
- OGI - Organizacija za građanske inicijative
- Hrvatska škola Outward Bound
- Ruralnet Baranja
- Udruga za kreativni razvoj Slap
- Udruga MI
- Društvo za socijalnu ekologiju Zeleno zlato

Program prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta

1. DAN | 16. travnja 2015., četvrtak

11:00 Ruralni divani | Plenarna sjednica HRP-a

- Uvodni i pozdravni govori
- Ciljevi Hrvatskog ruralnog parlamenta
- Uvod u rad HRP-a
- Slika ruralne Hrvatske
- Natječaj za najbolje ideje i projekte zapošljavanja mladih u ruralnom prostoru

13:30 Ručak

15:00 Ruralni café

17:00 Predstavljanje hrvatskog ruralnog prostora

19:30 Hrvatski ruralni domjenak

2. DAN | 17. travnja 2015., petak

09:00 Uvod u tematske radionice

10:00 Razvoj ruralne Hrvatske u programskom razdoblju 2014.-2020.

12:00 Terenske tematske radionice

19:30 Baranjska večera

3. DAN | 18. travnja 2015., subota

09:00 Presentacija rezultata terenskih radionica

10:00 Zaključci i usvajanje Deklaracije 1. Hrvatskog ruralnog parlamenta

11:00 Konferencija za medije

12:00 Dani vina i turizma

Fakultativni program: Turistička i gastronomska ponuda Baranje

Terenske tematske radionice

- TR1 – *Eco-social economy in rural areas* (rad na engleskom jeziku);
- TR2 – Stvaranje lokalnog poljoprivrednog brenda;
- TR3 – Održivi turizam kao pokretač razvoja;
- TR4 – Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije;
- TR5 – Kreativne industrije, inovacije, nove tehnologije, IT mogućnosti;
- TR6 – Uloga lokalne zajednice u ruralnom razvoju;
- TR7 – Uloga akademske zajednice u razvoju ruralnih područja;
- TR8 – *Role and perspectives of rural parliaments* (rad na engleskom jeziku)

Održavanje terenskih radionica omogućili su: LAG Karašica, LAG Srijem, LAG Vuka-Dunav te općine Bilje, Darda, Draž, Jagodnjak, Kneževi Vinogradi, Popovac i Petlovac.

M A Đ A R S K A

SRBIJA

BELISČE
TR1

VALPOVO

Bizovac

Petrijevci

TR5

Čepin

OSIJEK

BELI MANASTIR
HRP

Jagodnjak

Geminac

Darda

TR2

TR7

TR6

TR3

TR4

TR8

Banska Kopa

VINSKI TRST

BARANJE

Knezevi Vinogradi

APATIN

Park prirode Kopački rit

Prvi Hrvatski ruralni parlament

Kako zadržati mlade u ruralnom prostoru?

Baranja 16.-18. travnja 2015.

Organizatori

Hrvatska mreža za ruralni razvoj – HMRR

Grad Beli Manastir

Grad
Beli Manastir

Udruga za kreativni razvoj Slap, Osijek

LAG Baranja

Pokrovitelji

Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske

Europski gospodarski i socijalni odbor

Domaćin

Osječko-baranjska županija

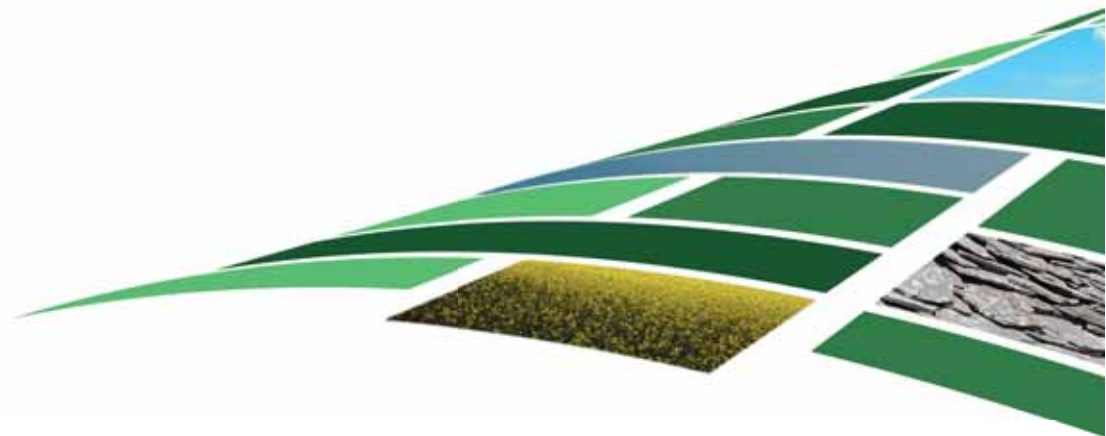
S prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta poslat ćemo poruku ruralne Hrvatske drugom Europskom ruralnom parlamentu.

Sponzori i donatori

www.ruralniparlament.com

ISBN 978-953-56005-4-1

9 789535 600534 >